

آسب شماسی اخلاق حرفه‌ای معلمان

آزیتا دانشمند شیرازی

آزیتا بازوبند حسینی

فرزانه مسعودی

ماه‌صنم حسینی

۱۳۹۸

آسیب شناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان

مؤلفان: آریتا دانشمند شیرازی - آریتا بازوبندی
فرزانه مسعودی - ماه‌صنم حسینی

ناشر: سخنوران

صفحه‌آرایی - طراحی جلد: سخنوران - مرضیه نجاتی

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۸ - اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۵-۳۸۶-۱

عنوان و نام پدیدآور: آسیب‌شناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان/آریتا دانشمند شیرازی، آریتا بازوبندی، فرزانه مسعودی، ماه‌صنم حسینی؛ مشخصات نشر: تهران: سخنوران، ۱۳۹۸؛ مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص.؛ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۵-۳۸۶-۱؛ وضعیت فهرست نویسی: فیپا؛ یادداشت: آریتا دانشمند شیرازی، آریتا بازوبندی، فرزانه مسعودی، ماه‌صنم حسینی.؛ موضوع: معلمان - اخلاق حرفه‌ای؛ موضوع: Teachers -- Professional ethics؛ شناسه افزوده: دانشمند شیرازی، آریتا؛ رده بندی کنگره: ۱۳۹۸۱۷۷۹LB؛ رده بندی دی‌سی: ۳۷۱.۱۲؛ شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۷۴۳۲۹

کلیه حقوق این اثر محفوظ می‌باشد.

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر شمالی، بعد از فرصت، شماره ۱۴۰۷
تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳ (svnpub@gmail.com)

فهرست

۹.....	مقدمه
۱۳.....	● اخلاق حرفه‌ای
۱۳.....	تعاریف
۱۳.....	اخلاق فردی و اخلاق اجتماعی
۱۴.....	تعریف اخلاق حرفه‌ای
۱۵.....	معلم
۱۶.....	قلمرو اخلاق
۱۹.....	قلمرو اخلاق حرفه‌ای
۲۲.....	ضرورت ترویج اخلاق حرفه‌ای در سازمان
۲۴.....	مزیت وجود اخلاق حرفه‌ای
۲۵.....	وظایف مدیران در اخلاقی کردن سازمان
۲۵.....	عوامل روان‌شناختی مرتبط با اخلاق کار
۲۷.....	اصول اخلاق حرفه‌ای
۲۹.....	مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای

- ۳۱..... اخلاق کار
- ۳۳..... اخلاق اسلامی کار
- ۳۴..... رفتارهای اخلاقی در آموزش و پرورش
- ۳۴..... تعریف رشد
- ۳۵..... تعریف رشد از دیدگاه روانشناسان رشد
- ۳۵..... چندگونگی رشد
- ۳۶..... مفهوم اخلاق در روانشناسی
- ۳۶..... مفاهیم اخلاقی
- ۳۶..... فضایل اخلاقی و رفتار اخلاقی
- ۳۷..... پرورس اخلاق در آموزش
- ۳۸..... روشهای رسد ارزشهای اخلاقی از راه پرورش اجتماعی
- ۴۱..... اخلاق حرفه‌ای در آموزش و پرورش
- ۴۲..... رفتارهای اخلاقی در آموزش و پرورش، اصول اخلاق حرفه‌ای معلمان
- ۴۶..... بسترهای اخلاقی تدریس
- ۴۷..... اصول اخلاق حرفه‌ای در تدریس
- ۵۳..... ویژگی های معلمان حرفه ای
- ۵۴..... عوامل مؤثر در کارآیی معلم
- ۵۷..... ویژگی های معلم از نظر جان دیویی:
- ۵۷..... آیین نامه های اخلاق حرفه ای
- ۵۹..... آیین نامه عملکرد حرفه ای معلمان در تدریس
- ۶۰..... مبانی نظری اخلاق حرفه‌ای در اسلام
- ۶۲..... تعهدات معلمان حرفه ای
- ۶۴..... تعهد به دانش آموزان:
- ۶۵..... تعهد به جامعه
- ۶۶..... تعهد به شغل

- مشکلات و موانع اخلاق حرفه‌ای ۶۸
- غفلت از عوامل تأثیرگذار بر اخلاق حرفه‌ای ۶۹
- تحویلی‌نگری ۷۱
- پیشگیری و درمان تحویلی‌نگری ۷۵
- آرمان اخلاق حرفه‌ای ۷۶
- ۳. آسیب‌شناسی در آموزش و پرورش ۸۱**
- آسیب‌شناسی ۸۱
- تعریفی از یریت کلاس ۸۷
- اهداف عملکرد مدیریت کلاس درس ۸۹
- عناصر مؤثر بر مدیریت کلاس ۹۰
- موانع و مشکلات مدیریت کلاس ۹۲
- دانش‌آموزان مسئله‌دار و مدیریت کلاس ۹۳
- معلم و مدیریت کلاس ۹۵
- راهبردهایی جهت مدیریت مؤثر کلاس ۹۷
- آسیب‌شناسی حرفه‌ای شغل معلمی ۱۰۰
- فقدان انگیزش ۱۰۲
- عوامل بهداشتی و روانی ۱۰۴
- عدم امانت‌داری ۱۰۷
- نارضایتی شغلی ۱۱۱
- عوامل نارضایتی از شغل ۱۱۱
- مسائل معیشتی معلمان ۱۱۴
- الگوی رفتار ارتباطی ۱۱۵
- مفهوم‌شناسی الگوهای چهارگانه ۱۲۰
- تحلیل مؤلفه‌های عینی در این چهار الگوی ارتباطی ۱۲۰
- فقدان مهارت تصمیم‌گیری ۱۲۲

- ۱۲۴..... فقدان منشور اخلاقی چند وجهی در مدارس
- ۱۲۶..... محورهای منشور اخلاقی بر پایه.....
- ۱۲۸..... فقدان نظام جامع اخلاقی نظارت و ارزیابی.....
- ۱۳۰..... نگاهی به مطالعات.....
- ۱۳۰..... استاد ایده‌آل و عقاید دانشجویان.....
- ۱۳۰..... اخلاق در پژوهش‌های آموزشی.....
- ۱۳۰..... ویژگی استاد از نظر اسلام.....
- ۱۳۱..... فرهنگ و اخلاق کار.....
- ۱۳۱..... فرهنگ کار و اخلاق کاری.....
- ۱۳۲..... اخلاق حرفه‌ای در مدیریت.....
- ۱۳۲..... مفاهیم لایه‌ای اخلاق.....
- ۱۳۲..... نظریه اخلاق از نظر.....
- ۱۳۲..... اخلاق مدیران.....
- ۱۳۳..... مبانی نظری اخلاق حرفه‌ای.....
- ۱۳۳..... اخلاق سازمانی.....
- ۱۳۳..... اخلاق علمی.....
- ۱۳۴..... تحویلی‌نگری.....
- ۱۳۴..... اخلاق حرفه‌ای در تربیت معلم.....
- ۱۳۵..... اخلاق کار.....
- ۱۳۵..... اخلاق آکادمیک.....
- ۱۳۵..... استاد خوب.....
- ۱۳۶..... معیارهای اخلاقی.....
- ۱۳۷..... درس خوب.....
- ۱۳۷..... اخلاق حرفه‌ای و وکلاء.....
- ۱۳۹..... فهرست منابع و مأخذ.....

مقدمه

اخلاق حرفه‌ای، موضوعی است که روزه بسیار مورد توجه قرار گرفته است، به طوری که اکثر حرفه‌ها، از جمله حرفه تدریس نیز، با درک ضرورت و اهمیت آن و نیز توجه به جایگاه والای معنوی این حرفه، نیازمند تدوین منشور اخلاقی حرفه‌ای مخصوص به خود هستند.

امروزه بحران اخلاق یکی از چهار بحرانی است که جهان را درگیر کرده است. زیرا بهترین مُحمل برای حل این مسائل مدرسه و محیط‌های آموزشی است. زیرا آموزش و پرورش خود بستر توسعه اخلاق است و جامعه باید به‌ایستادگی خود را عمدتاً از طریق برنامه‌های آموزش و پرورش دنبال می‌کند (ساکی، ۱۳۹۰). در این راستا معلمان به عنوان مهم‌ترین رکن نظام آموزشی هر کشور که مهندسی افکار عمومی و چشم‌انداز رشد فرهنگی و علمی جامعه در دست‌آنهاست، برای اجرای بایدها و نبایدهای اخلاقی در جامعه، وظیفه‌ای فراتر از دیگران دارند.

رسالت سنگین معلمان در جامعه تربیت نسل هاست. برای تحقق آن تنها داشتن مهارت‌های تخصصی و علمی کافی نیست، بلکه مقدم بر آن برخورداری از خصوصیات والای انسانی و کردار اخلاقی است که شایسته حفظ و توسعه می‌باشد. این حرفه مهم در جامعه نیز همانند بسیاری از حرف نیاز به آن دارد که با اخلاقیات مربوط به حرفه خویش آشنا شود تا بداند که در موقعیت‌های مختلف و چه بسا متعارض چگونه عمل کند و بتواند با استفاده از آن به حل مسائل مربوط به حرفه‌ی خویش بپردازد در باب هر عمل ارادی انسان می‌توان داور اخلاق را در تحقیق نیز از آن جهت که جز اعمال ارادی انسان است می‌تواند مشمول داوریه‌ی اخلاقی قرار گیرد. داوریه‌ی اخلاقی ناظر به هرگونه فعل ارادی انسان است، پس بخشی از این افعال که جنبه شناختی و تفسیری (علم) و تسخیری (صنایع) دارد نیز مشمول داوریه اخلاقی قرار می‌گیرد. بنابراین می‌توان بحث اخلاق را به بحث علم و فناوری هم ربط داد. محققین به دلیل آنکه مؤثر بر محیط اطراف خود هستند لازم است مجهز به سواد اخلاقی، آشنا به اصول آن و آراسته به فضایل اخلاقی باشند. لذا پرداختن به اخلاق حرفه‌ای امری شایسته و بایسته است.

بدون شک عدم رعایت اخلاق حرفه‌ای در جامعه و رانی به جامعه عواقب جبران ناپذیری را به جای خواهد گذاشت که دامنه آن مرزب آسب پذیری دولتها و حکومتها خواهد بود. یک پزشک به خاطر صداقتی که در ایفاء اخلاق حرفه‌ای از خود نشان می‌دهد. به عنوان معتمد بیمارانش می‌رسد. برعکس اگر پزشک غیرپزشکی مورد توجه و مشورت قرار می‌گیرد. حال چنانچه سودجویی در این حرفه مقدم بر تعهد به انجام وظیفه باشد. میزان اعتماد و اتکا به نظام پزشکی جامعه کمرنگ شده و تنها سوداگران ماهر و پولداران بی‌حصر می‌توانند از خدمات پزشکان منتفع گردند. با توجه به اینکه در عصر حاضر توجه بیشتری به

داشتن تحصیلات عالی به سوی اکثر افراد از هر قشری از جامعه می‌شود، ضرورت شناخت اخلاق حرفه‌ای آموزشی بیشتر نمایان می‌شود. ضرورت رعایت اخلاق حرفه‌ای در تمام حرفه‌ها جزء لاینفک آن شغل است. در اخلاق حرفه‌ای و آموزشی علاوه بر رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای باید اصول آموزشی را نیز در نظر گرفت. برای آشنایی با اخلاق حرفه‌ای آموزشی قبل از هر چیز باید فرهنگ جامعه و افراد تحت آموزش را شناخت. در هر جامعه‌ای یک سری اصول اخلاقی وجود دارد که از فرهنگ خاصی پیروی می‌کند. وقتی اصول حاکم بر حرفه یا فرهنگ یک جامعه ترکیب می‌شود مورد تأیید آن جامعه قرار می‌گیرد در نتیجه یکی از اصول اخلاقی اضافه می‌شود، مثل جامعه پزشکان، وکلا و اساتید و معلمان. از اصول خاصی پیروی می‌کنند. با توجه به مقالات و پژوهش‌های موجود در زمینه اخلاق می‌توان پی برد که به طور خاص مطالعاتی در رابطه با آسیب‌شناسی اخلاق حرفه‌ای صورت نگرفته است ولی بسیاری از پژوهش‌های انجام شده از بسیاری جهات موضوعات یکسانی را با موضوع مورد نظر پی‌گیری می‌کند که در زمینه اخلاق حرفه‌ای و اخلاق کسب و کار و اخلاق کار و پیشه و دیگر موضوعات نزدیک به آن است و در زمینه اخلاق حرفه‌ای هم بیشتر در سطح آموزش عالی و در مدارس به این موضوع پرداخته نشده است. بنابراین با توجه به شغل شریف معلم که به گفته پیامبر عظیم‌الشأن (ص) شغل انبیاء است و اهمیت فوق‌العاده‌ای که در شکل‌گیری و پیشرفت فرهنگ یک کشور و تربیت جوانان برای ساخت آینده آن کشور دارد، این کتاب تألیف شد.

پای‌بندی به مسئولیت‌های اخلاقی در همه مشاغل و سازمانها منوط به شناخت دقیق و متمایز حقوق طبیعی افراد و عناصر محیط است. فایده‌انگاری فردی از مهمترین موانع توسعه است و پیشگیری آن با ترویج روستمند اخلاق در

زمینه‌های شخصی، اجتماعی، سازمانی میسر است. مبانی نظری اخلاقی جهانی بویژه بر اساس فلسفه اخلاق مبتنی بر آموزه‌های اسلامی به طور جد از مهمترین رخنه‌های معرفتی در کشور است. ممیزی اخلاقی در سازمانها بویژه در تغییر نگرش، افزایش دانش و مهارت مواجهه‌ی روشمند و اثربخش با معضلات اخلاقی در سازمان است (ابدی مهر، ۳۸۴)